

Jakson VI tiivistelmä

- **Kylmä sota** tarkoittaa Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton välistä **valtakamppailua** noin vuosina 1947–1991.
- **Vastakkainasettelun taustalla** olivat erilaiset aatteet ja siitä seurannut epäluulo vastapuolta kohtaan. Lisäksi NL:n vaikutusvalta oli kasvanut toisen maailmansodan seurauksena ja sen armeija oli syvällä Euroopassa. Tämän vuoksi USA päätti eristäytymispolitiikan ja ryhtyi aktiivisesti puuttumaan maailman tapahtumiin (Trumanin oppi).
- **Kylmä sota näkyi ensin 1940-luvun lopun Euroopassa.** Kiistaa oli Saksan asemasta, mikä johti Berliiniin saartoon 1949. Myös NL:n toimet Itä-Euroopassa aiheuttivat riitaa, koska NL vaikutti siihen, että Itä-Euroopan maat muuttuivat kommunistisiksi kansandemokratioiksi. NL:a puolestaan ärsytti USA:n jakama Marshall-apu.
- **1940-luvun loppuun mennessä tilanne Euroopassa oli vakiintunut.** Saksa oli jaettu kahteen valtioon ja Itä-Euroopasta oli tullut NL:n etupiiri.
- **Kiinan muuttuminen kommunistiseksi (1949)** sai USA:n kiinnittämään huomionsa Aasiaan. Se yritti estää kommunismin leviämisen Koreassa (1950–53) ja Vietnamiassa (1964–73).
- **USA ja NL eivät koskaan suoraan sotineet kylmän sodan kriiseissä, vaan tukivat vastapuolia.** Erityisesti Kuuban kriisi (1962) oli tiukka tilanne ja sota USA:n ja NL:n välillä oli kriiseistä lähimpänä.
- **Kylmässä sodassa oli helpompia jaksoja, jolloin jännite NL:n ja USA:n välillä oli vähäisempää.** Stalinin kuolemaa (1953) seurasi parin vuoden mittainen suojasää, joka johti mm. aselepoon Koreassa. Kuuban kriisistä seurasi liennytytys (1962–79), kun supervallat yrittivät tietoisesti välttää konflikteja.
- **Kylmää sotaa käytiin monella rintamalla.** Se näkyi mm. avaruuskilpailussa, urheilussa, propagandassa ja laajamittaisessa vakoilussa.
- **Kylmä sota heijastui myös YK:n toimintaan.** Sosialistiset maat eivät alkuun päässeet sen jäseniksi, mikä korosti USA:n asemaa. Tämän vuoksi NL käytti turvallisuusneuvostossa veto-oikeuttaan useasti.
- **Siirtomaiden vapautuminen osui kylmän sodan aikaan.** NL tuki siirtomaiden vapautusliikkeitä. Siirtomaiden itsenäistyminen vähensi

kylmän sodan merkitystä YK:n toiminnalle, koska uusista jäsenvaltioista tuli kolmas merkittävä vaikuttaja USA:n ja NL:n rinnalle.

- **Kylmän sodan jännitys kasvoi 1980-luvun alussa. NL miehitti Afganistanin ja NL:n ja USA:n välillä oli suuria epäluuloja toisten aikeista.**
- **1980-luvun jälkipuolella kylmä sota alkoi kuitenkin vähitellen päättyä. NL:lla ei ollut talousongelmien vuoksi enää varaa vastata USA:n varustelukilpailuun, joten se aloitti yksipuolisen aseistariisunnan ja yhteiskuntansa sisäisen uudistamisen. NL salli myös Itä-Euroopan maiden irtautua etupiiristään ja palata takaisin demokratiaan.**
- **Berliinin muurin murtuminen (1989) oli yksi kylmän sodan päättymisen merkkipaaluja. Muuri symboloi vastakkainasettelua. Se oli rakennettu (1961) estämään muuttoliike kommunistisesta Itä-Saksasta demokraattiseen Länsi-Saksaan. Lopulta Saksatkin yhdistyivät (1990).**
- **NL:n muutokset ajoivat maan kuitenkin kaaokseen. Pinnan alla kytenyt tyytymättömyys esim. talousongelmia kohtaan nousi esiin, toisaalta osa kommunisteista halusi palata takaisin jyrkkään ulkopolitiikkaan. Lopulta NL hajosi kommunistien epäonnistuneeseen vallankaappausyritykseen 1991, mikä päätti kylmän sodan.**